

SWOT-АНАЛІЗ ВНТУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті здійснений SWOT-аналіз ВНТУ, визначено сильні та слабкі сторони університету, зовнішні загрози та можливості для розвитку. Обґрунтовано засади розробки стратегії розвитку університету в умовах посилення конкуренції в просторі вищої освіти України.

Ключові слова: SWOT-аналіз, сильні сторони, слабкі сторони, загрози, можливості, університет, планування, педагогічна діяльність.

Abstract

The article provides a SWOT analysis of VNTU, identifies the strengths and weaknesses of the university, external threats and opportunities for development. The principles of developing a strategy for the development of the university in conditions of increasing competition in the space of higher education of Ukraine are substantiated.

Keywords: SWOT analysis, strengths, weaknesses, threats, opportunities, university, planning, pedagogical activity.

Багато організацій для визначення конкурентоспроможності проводять SWOT-аналіз як один із основних методів стратегічного аналізу та планування. SWOT-аналіз – це процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для організації можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами), слабкостями, результати якого в подальшому можуть бути використані для формулювання і вибору стратегій [1]. SWOT-аналіз, як інструмент менеджменту, активно використовується для розробки стратегій розвитку ЗВО [2-4]. Він є ефективним методом, який вивчає внутрішнє середовище закладу для надання в подальшому інформації необхідної при виборі стратегії розвитку. У світлі нарощування конкурентної боротьби між українськими закладами вищої освіти (більше того, сьогодні боротьбу за українського студента українські ЗВО вже ведуть із західними університетами) важливість застосування SWOT-аналізу та інших інструментів освітнього менеджменту стає очевидною.

В арсеналі SWOT-аналізу є чотири інструменти: strengths (сильні сторони), weaknesses (слабкі сторони), opportunities (можливості) і threats (загрози). Їх суть полягає у розподіленні чинників, які впливають на розвиток ЗВО та його функціонування. Мета SWOT-аналізу – показати, які сильні сторони педагогічної діяльності слід максимально розвивати, які слабкі сторони слід звести до мінімуму, які сильні чи слабкі сторони університету не є визначальними і на них не треба робити «ставку» чи докладати зусиль для їх подолання; як використовувати сприятливі можливості для розвитку, для підвищення конкурентоспроможності закладу.

При формуванні стратегічної перспективи ЗВО особливо значимі сильні сторони, так як вони є основами стратегії і на них повинне будуватися досягнення конкурентних переваг. У той же час гарна стратегія вимагає втручання в слабкі сторони. Це важливо для формування стратегії, так як унікальні можливості дають ЗВО шанс використовувати ринкові сприятливі обставини і створюють конкурентні переваги на ринку. Таким чином, використання методики дозволить ЗВО накопичувати свої конкурентні сильні сторони і захищати свої слабкості [5].

Необхідно зазначити, що можливості й загрози можуть переходити у свою протилежність. Наприклад, невикористана університетом можливість може стати загрозою, якщо нею скористається конкурент, а вчасно відвернена загроза може стати для організації додатковою можливістю, якщо конкуренти не змогли її усунути.

Нами було проведено SWOT-аналіз Вінницького національного технічного університету.

Таблиця 1 – Матриця SWOT-аналізу ВНТУ

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> – Актуальність технічної освіти в сучасних умовах; потреба фахівців технічних напрямків на ринку праці в Україні та закордоном. – Наявність державних місць та стипендій. – Визнання диплому ВНТУ на світовому рівні. – Наявність спеціальностей з англійською мовою навчання. – Наявність достатньої кількості місць у гуртожитку для проживання студентів. – Наявність електронної системи організації освітнього процесу JetIQ. – Великі фонди наукової бібліотеки (840 тис. документів). – Наявність спорткомплексу університету. – Наявність бази відпочинку «Степашки». – Гарне розташування університету в центрі міста, в центрі України. – Науково-педагогічний потенціал викладацького складу ВНТУ. – Розвинуте та активне студентське самоврядування. – Високі досягнення студентів (перемоги у всеукраїнських та міжнародних змаганнях, участь у міжнародних проектах тощо). – Окремі світні проекти (Стартап школа Sikorsky Challenge та ін.). – Освітні програми в галузі інформаційних технологій ERASMUS+ MASTIS. 	<ul style="list-style-type: none"> – Незадовільне матеріально-технічне забезпечення навчального процесу. – Наявність недостатньо кваліфікованих викладачів. – Прояви корупції. – Відсутність заочної форми навчання на деяких спеціальностях. – Незадовільна якість інтеграції навчання з виробництвом за деякими спеціальностями. – Брак комфорту (холодні аудиторії в зимовий період, незадовільний стан навчальних аудиторій (меблі, ремонт, освітлення), їдальні, актового залу тощо, брак комфортних просторів для навчання та відпочинку, роботи над проектами тощо в позааудиторний час). – Відсутність реальної вибірковості навчальних дисциплін. – Недостатнє забезпечення місцями виробничої практики. – Невідповідність навчальних програм деяких дисциплін кваліфікаційним вимогам, їх застарілість. – Неєфективна робота деяких деканатів (зміни в розкладі, брак зворотного зв'язку).
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> – Відкриття нових актуальних спеціальностей. – Удосконалення програми оцінювання якості навчання. – Організація навчання з можливістю реального вибору навчальних дисциплін, відтак створення конкурентного середовища для викладацького складу, підвищення рівня викладання та персоналізація навчання. – Розвиток дистанційного навчання, поєднання аудиторного та дистанційного форматів навчання для надання студентам можливості офіційного працевлаштування під час навчання. – Залучення інноваційних компаній для співпраці (наукове співробітництво, бізнес-проекти, створення технопарку, інноваційних бізнес-інкубаторів). – Пошук додаткових джерел фінансування. – Розвиток освітньої грантової діяльності. – Розширення кількості спеціальностей з англійською мовою викладання та, відповідно, залучення більшої кількості іноземних студентів. – Співпраця з органами місцевого самоврядування для розробки наукоємних проектів для міста та регіону. – Організація бінарної системи освіти. 	<ul style="list-style-type: none"> – Штучний інтелект призводить до безробіття висококваліфікованих випускників технічних ЗВО. – Недосконала законодавча база (наприклад, для розвитку дистанційної освіти, для впровадження бінарної системи навчання, для надання університетом додаткових платних освітніх послуг тощо). – Посилюється тенденція відтоку українських випускників шкіл на навчання в закордонні університети. – Концентрація випускників з високими балами ЗНО в столичних ЗВО. – Рівень економічного розвитку країни (який унеможливує високий рівень державного фінансування ЗВО, високу плату за навчання). – Зростання рівня безробіття за деякими спеціальностями ВНТУ.

Окрему увагу хочемо звернути на деякі чинники.

Згідно з дослідженням аналітичного центра CEDOS кількість студентів, які навчаються закордоном, збільшилась у декілька разів. Так у період з 2008 по 2017 рік кількість студентів зросла з 24104 до 75785 осіб [6]. Ця тенденція свідчить про серйозну зовнішню загрозу не лише для його розвитку, але й для існування університету.

Рівень безробіття в Україні на 2018 рік серед вікової групи віком від 15 до 24 років сягав до 20% [7]. Наслідком цього є нестабільні політичні та економічні умови. Завдяки інтеграції з ЄС відкрилась можливість для кваліфікованих спеціалістів та науковців перейти на європейський рівень праці.

Законодавча база передбачає встановленню певного рівня прохідного балу по різних спеціальностям. Так, наприклад, у нашому університеті найвищий прохідний бал встановлено на спеціальність «Економіка» – 193,7. Це може призвести до того, що абітурієнт шукатиме альтернативний варіант у інших ЗВО. Існує ще одна суттєва проблема вступу до нашого університету, це концентрація випускників з високим балом в столичних ЗВО. Відповідно до університету вступають абітурієнти з нижчими балами, що призводить до ланцюгової реакції, а саме зниження рівня викладання, фінансування і т.д [8].

Яким чином університет може подолати чи мінімізувати ці загрози? Розвитком сильних сторін та нових можливостей.

Сильною стороною визначаємо студентське самоврядування. Наявність таких організацій, як BEST, IT-SCOUTS, Sikorsky Challenge та інші, надає можливість студентам розвиватися всебічно, розвивати лідерські якості та найбільш затребувані сьогодні компетентності, так звані «4 К»: здатність до комунікації, до колаборації, креативність, критичне мислення. Студенти завдяки цим організаціям єднаються за інтересами, поглядами, переконаннями та обмінюються новими знаннями. Це супроводжується високими досягненнями студентів. Серед здобутків студентів ВНТУ успішна участь студентів у міжнародних престижних змаганнях ENACTUS World Cup (в 2018 р. команда ВНТУ в'їте стала переможцем національних змагань ENACTUS Ukraine), участь у змаганнях New York City Taxi Fare Prediction, призове друге місце на міжнародних змаганнях EARTH ROVER 2018, п'ятірка кращих команд світу на Hard & Soft та багато інших здобутків [8].

Ми усвідомлюємо, що сьогодні бібліотеки у всьому світі переживають скрутні часи через те що інтернет складає їм велику конкуренцію, тому бібліотеки мають оновлюватися та шукати шляхи «притягування» студентів. Тобто, щоб бібліотека залишалася сильною стороною університету, необхідно створити в ній комфортні умови та простір для навчання та спілкування студентів [9]. Провідними в сучасній освіті є інтерактивні технології навчання, які передбачають групове, командне навчання, спільну розробку проектів, обговорення, дискусії, мозковий штурм, взаємонавчання тощо. Ці технології навчання вимагають відповідного комфортного, сприятливого простору, яким має стати бібліотека ВНТУ.

Дистанційну освіту ВНТУ почав впроваджувати з 2004 року. За час існування Центру дистанційної освіти проведено аналіз розробок і досягнень викладачів і співробітників ВНТУ в області дистанційної освіти, вироблено концепцію розвитку дистанційного навчання у ВНТУ, проведено аналіз і здійснено вибір програмного забезпечення для організації дистанційного навчання у ВНТУ, розпочато власні розробки програмного та методичного забезпечення дистанційного навчання. Тому вже на сьогодні необхідно спробувати відкрити у тестовому режимі систему згідно Наказу МОН України [10].

Стосовно якості навчання, то тут важливо оцінити наявні ресурси та вдосконалити саму методіку оцінювання. Приклад тому Сумський державний університет, який розробив методіку системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Для цього забезпечується достовірність інформації з структурних підрозділів і передається відповідним службам, що аналізують її шляхом комп'ютерної обробки. Складається рейтинг факультетів (інститутів) та кафедр за груповими показниками. Ознайомитися з контрольними показниками та методикою розрахунку можна на офіційній сторінці університету [11].

Для отримання додаткових джерел фінансування ВНТУ необхідно створювати наукові розробки та реалізовувати їх. Необхідно шукати бізнес-партнерів в межах кожної наявної спеціальності ВНТУ. Така співпраця сприятиме оновленню вкрай необхідного промислового обладнання лабораторій університету та частково вирішить питання з працевлаштуванням студентів. А головне слід розглянути можливість опинитися серед лідерів бінарної системи навчання в Україні. Вважаємо, що лише колаборація з потужними підприємствами, виробництвами сприятиме становленню й розвитку інноваційних форм поєднання науки й бізнесу: розробка наукоємних бізнес-проектів, створення бізнес-школи, розробка й впровадження стартапів тощо. Це слід обрати провідним вектором розвитку університетського потенціалу.

ВИСНОВКИ

З проведеного нами дослідження ЗВО можна зробити висновок, що університет функціонує в досить сприятливому середовищі. Наявні недоліки можна усунути. Загрози, що існують у зовнішньому середовищі, можуть негативно позначитися на діяльності ЗВО в майбутньому, тому потрібно вже сьогодні розробити стратегічний план розвитку, враховуючи досвід провідних університетів України та світу, а також розробляючи свій унікальний компонент концепції університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Балабанова Л. В. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: Навчальний посібник – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005.–301 с. – (Вища освіта XXI ст.).
2. Янішевська А. В. SWOT-аналіз очима студента [Електронний ресурс]. А. В. Янішевська. – Режим доступу: http://alumni.krok.edu.ua/images/gallery/4_SWOT_Янішевська.pdf
3. Покришка Л. О. SWOT-аналіз діяльності навчального закладу на прикладі технічного коледжу тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя [Електронний ресурс]. Л. О. Покришка. – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21668/2/X_VSNTK_2017v1_Pokrishka_L-SWOT_analisys_of_the_educationak_73-74.pdf
4. University of Illinois Springfield [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Springfield: 2019. – Режим доступу: <https://www.uis.edu/strategicplan/plan/sectionTwo/strengths/> (дата звернення 10.03.2019) – Назва з екрана.
5. Иванова А. Д., Хомков А. В. Анализ внешней среды университета ИТМО [Електронний ресурс] // Материалы VII Международной студенческой электронной научной конференции «Студенческий научный форум». Санкт-Петербург. 2015 – Режим доступу: <https://scienceforum.ru/2015/section/2015000503>.
6. Аналітичний центр CEDOS [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: 2018. – Режим доступу: <https://cedos.org.ua/uk/articles/ukrainske-studentstvo-za-kordonom-dani-do-201718-navchalnoho-roku> (дата звернення 10.03.2019) – Назва з екрана.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ: 1998-2019. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/rp/eans/xls/bnsmv2018_u.xls (дата звернення 10.03.2019) – Назва з екрана.
8. Вінницький національний технічний університет [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Вінниця: 2013-2019. – Режим доступу: <http://vntu.edu.ua/> (дата звернення 10.03.2019) – Назва з екрана.
9. Науково-технічна бібліотека ВНТУ [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Вінниця: 2019. – Режим доступу: <http://lib.vntu.edu.ua/pages/4.html> (дата звернення 10.03.2019) – Назва з екрана.
10. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2015 р. № 466. – Режим доступу: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
11. Сумський державний університет [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Суми: 2019. – Режим доступу: <https://www.sumdu.edu.ua/ukr/general/normative-base.html?task=getfile&tmpl=component&id=74e5b644-a2b2-e011-856b-001a4be6d04a&kind=1> (дата звернення 10.03.2019) – Назва з екрана.

Бігдай Ілля Леонідович – студент групи ІЯП-18м, факультет комп'ютерних систем і автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: illia@windowslive.com

Каращенко Марія Ігорівна – студент групи КІВТ-18м, факультет комп'ютерних систем та автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: fkca.mit.14.kmi@gmail.com

Плешко Олена Олександрівна – студент групи ІЯП-18м, факультет комп'ютерних систем і автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: fkca.mcc14poo@gmail.com

Залюбівська Оксана Броніславівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук ВНТУ, Вінниця, e-mail: o.zaliubivska@vntu.edu.ua

Піла Л. Бігдай – Faculty of Computer Systems and Automatics, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsia, e-mail: illia@windowslive.com

Maria I. Karashchenko – Faculty of Computer Systems and Automation, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, e-mail: fkca.mit.14.kmi@gmail.com

Elena A. Pleshko – Faculty of Computer Systems and Automatics, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia, e-mail: fkca.mcc14poo@gmail.com

Oksana B. Zaliubivska – Candidate of Pedagogical Sciences, associate Professor in Department of Philosophy and Human Sciences, Vinnitsia National Technical University, Vinnitsa, Ukraine, e-mail: o.zaliubivska@vntu.edu.ua